

A BRÜNNI KAPUCINUS KRIPTA

A kriptá csak egy része az 1656 óta gyakorlatilag folyamatosan itt élő kapucinus testvérek kolostorának. A templomban miséznek és gyóntatnak, különféle hívő közösségeket vezetnek, és természetesen az egész területről gondoskodnak. Egyúttal kórházi lelkészekként is szolgálnak, és segítik a Brünn környéki plébániákat.

Csehországban a kapucinusok még négy másik helyen élnek.

Miért vannak itt múmiák?

Az altemplomba, ahová mindjárt belépünk, a kapucinusok 1656-1784 között temették testvéreiket és jötevőiket. Gyakorlatilag minden templom alatt találni kriptát rejtő altemplomot. Itt azonban a szüntelenül áramló levegő fokozatosan kiszárította a halottak testét. Ez természetes, azaz nem szándékos mumifikálódást eredményezett. A másik oldalon Csehországban a 17. század folyamán 24 kapucinus kolostor épült ugyanazon építészeti minta szerint, beleértve a kriptát és szellőzőnyílásokat tartalmazó altemplomokkal ellátott templomokat is, viszont az eltemetett testek csak Brünnben mumifikálódtak.

A templom alatt több mint 150 kapucinus és a rend mintegy ötven jötevője talált végső nyugalomra. Múmiák formájában ugyanakkor közülük csak negyven maradt máig fenn.

A holtak évszázadok során elporladt tetemeinek maradványait egy felfalazott és lezárt csontkamrába temették át, amely mellett majd szintén elhaladunk.

A kriptá filozófiája

A kapucinusok kriptája további magyarázatot igénylő, különleges hely. Az egyetlen tér egyszerre szolgál a holtak temetkezési helyeként és elgondolkodásra ösztönző térként az élők számára. Bár magának ennek a fogalomnak a megszületésével kapcsolatosan semmi közelebbi nem maradt fenn, azt azért tudjuk, hogy a kapucinusok már a 19. század első felében kísérgették látogatóikat a kriptában. És néha még ma is így tesznek.

A koncepció mögött meghúzódó filozófia ugyanakkor egyértelmű: Az a bizonyos *Memento mori* (Emlékezzél a halálra), amely különféle formákban áthatja a kriptá minden belső terét, elsődlegesen nem félelemkeltésre hivatott szolgálni. Inkább szembesítenie kell minket a valós életünkkel, azzal, hogy hogyan éljük. Vagy más szóval, egy nagy ember szavaival élve: életünk „sérülékeny buborékhoz hasonlít, eltűnik, eltávozik, elpusztul máris, amíg még alig láttunk a világból valamit“.

Emellett azonban a kriptá érdekes betekintést nyújt a XVII–XVIII. századi kapucinus közösségeket körülvevő társadalomba is.

A kápolna bejárata fölötti *Tu fui, ego eris* latin felirat jelentése:
Ami te vagy, voltam én is, ami vagyok, leszel te is.

KÁPOLNA

1 A kápolna eredetileg úgynevezett téli karzatként, vagyis a testvérek imádkozó helyiségeként szolgált a téli időszakban. Itt melegebb volt, mint fent a kolostorban. 1872-ben újratemették a kápolnában Trenck Ferencet. Az 1970-es években ide helyezték át a templomból keresztény Klementiána ereklyetartóját. Az ereklyetartó alatti oltár a 17. század közepéről származik.

Trenck Ferenc (1711–1749)

Az itteni kripta kétségtelenül leghíresebb „lakója“, egyben bonyolult ember, aki nehéz, háborúkkal terhelt időszakban élt. Hivatását tekintve rettenthetetlen katona, Mária Terézia osztrák császárné szolgálatában álló rettegett pandúrparancsnok.

Amikor Trenck életfogytiglani büntetését töltő rab volt Špilberkben, lelki segítséget kért egy helyi kapucinus paptól. A kolostor krónikája azt bizonyítja, hogy a börtönben eltöltött idő megmozgatta lelkiismeretét, kalandorból, harcosból és hedonistából Isten bocsánataért könyörgő bűnbánó hívő lett. Vagyonának egy részét jótékony célokra ajánlotta fel, halálát követően pedig maga az itteni kriptában kívánta elhelyeztetni földi maradványait.

A Trenck földi maradványai mellett fekvő dobozban a hüvelykujja található, amelyet valaha a rég halott férfitől elloptak és a múzeumnak adományozták, majd 2017-ben újra visszakerült Trenckhez.

Barokk ereklyetartó

Keresztény Klementiána a 4–5. században élt, és negyvenéves korában halt meg. A római katakombákban talált maradványait Orelli György Barabás brünni kéményseprő mester 1754-ben adományozta a testvéreknek. Abban az időben azt hitték, hogy az ezekből a katakombákból származó emberek szintén keresztény mártírok voltak. Ezért a maradványaikat szent ereklyékként tisztelték.

FRESKÓK

2 A 17. századi barokk freskók ezen másolatai a keresztény halálfelfogást ábrázolják. Az eredeti példányok a prágai Loreta egyik kriptájában találhatóak.

A halál diadala: A diadalmas csontváz felhúzza számszeriját, és arra készül, hogy egyenesen ránk lőjön. A halál megjelöl minket.

Kronosz az idő megszemélyesítője. Kaszájával az emberi törekvés szimbólumait dönti a földre. Rámutat, hogy a tetteink is mulandók.

Lázár feltámasztása: Nem a halálé az utolsó szó. Isten szeretete legyőzte, és megnyitotta előttünk az örökkévalóság kapuját. Jézus Krisztus szavaival élve: „Én vagyok a feltámadás és az élet... Aki hisz bennem, még ha meghal is, élni fog.“

A vitrinben lévő festményen **egy fiú** látható, aki az emberi élet mulandóságát jelképező buborékokat fúj.

A padló 2024 tavaszán lezajlott felújítása során talált tárgyakat a terem közepén vannak kiállítva. Az ablak alatt reneszánsz portálok darabjai láthatók, amelyeket a kapucinusok a kripta építésekor lépcsőként használtak.

JÓTÉKONY ÉPÍTETŐK

3 This rEz a helyiség eredetileg a templom és a kriptá közötti folyosóként szolgált; lépcsőház vezetett ide. A középén feltárt helyen a 15-16. század fordulójának polgári épületmaradványai láthatók. Az emeletek rekonstrukciója során fedezték fel őket a kriptá teljes hosszában.

Szenteljének figyelmet a boltozatokon lévő kis nyílásoknak is. A szellőztetés részét képezik. Amikor a kapucinusok ki akarták használni az alagsor ablak nélküli tereit (a jobb oldaliak már újkoriak), valahogy szellőztetni kellett őket. Ma már csak egy működik. A megmaradt szellőzőnyílások végét az 1784 évi Józsefi reformok jelentették, amelyek betiltották a temetkezést a városok központjaiban.

Grimm Ferenc Antal

A Grimm család

Ezt a híres építőmester és építészcsaládot nemcsak munka- és adományozói, hanem mindenekelőtt baráti kapcsolatok fűzték a kapucinus közösséghez. Grimm Móric két fia és egy unokája még a kapucinusok rendbe is belépett. A Grimm családot a jelek szerint csak a 20. század első felében temették újra ezekbe a terekbe.

Grimm Móric (1669–1757) segített a kapucinusoknak a kolostor felújításában és kibővítette a kriptát. Dolgozott a Minorita Rendnek is, valamint részt vett a város számos más fontos építkezésén.

Grimm Ferenc Antal (1710–1784) részt vett a kapucinus templom felújításában és a kolostor utcai szárnyal történő kibővítésében is. A templom bejárata előtti öt szobrának elkészítési költségeit is fedezte. Elismert és keresett építész volt.

NEMESI SZÁRMAZÁSÚ JÓTEVŐK

4 A kriptának ez a része későbbi keletű, mint azok, amelyekbe most lépnek be. 1726-ban a korábban már bemutatott Grimm Móric építtette. Az angyal szobra a latin *Sic transit gloria mundi*, fordításban: *Így múlik el a világ dicsősége* feliratra mutat.

Az angyaltól balra egy 1739. április 29-i keltezésű kőtábla látható, amely a kriptá szintje alatt elhelyezett határkövet jelöli, és a következőket hirdeti: „A kapucinus atyák egyházi tulajdonát senki ne zavarja.“ Pontosan így van ez: alattunk még egy pincszint található. A padló felújítása során feltárássra került a teherhordó boltozat egy része.

A kriptának ebben a részében két fontos, a kapucinus rendet hosszú ideig támogató nemesi család tagjai vannak eltemetve: Ezek a **Sinzen Dorf és a Vrbno** családok. Továbbá Zinsendorf és Philibert tábornokok földi maradványai is itt hevernek. Előbbi a brünni Špilberk erőd parancsnoka is volt.

Waldorfi Erzsébet, Sinzen Dorfban született

POLGÁRI SZÁRMAZÁSÚ JÓTEVŐK

5 Itt látható a legjobban, hogy a kripta egyes belső tereinek magasságai mennyire eltérőek. Ez a korábban már említett reneszánsz épület maradványa. Mielőtt a kapucinusok elkezdték építeni templomukat, először meg kellett állapodniuk az akkor ott álló három polgárház tulajdonosával. A Magnis házaspár végül a segítségükre sietett, és a nemrég vásárolt épületeket átengedték a rendnek.

A kapucinusok nagyrészt lerombolták őket, illetve ami újrahasznosítható volt, az ügyesen felhasználták. Elsősorban a pincékről volt szó, amelyekből kriptát alakítottak ki. Feltételezzük, hogy az előző terekhez hasonlóan ez alatt is található még más pincehelyiségek. A Brünn központjában található történelmi épületekre jellemző, hogy több emeletnyi pincét tartalmaznak.

A bal oldali sarokban egy a kapucinusok által az 1990-es években épített csontkamra látható. A csontkamra mellett zárt koporsóban tárolják azoknak a halottaknak a földi maradványait is, akiknek teste az idők során elporlott.

Az itt eltemetett fiú medálja

Az Orelli család

A Kapucinusok krónikája a rend „fontos” és „legnagyelkűbb” jótevőjeként említi Orelli Barnabás († 1757) kéménymestert. A testvéreket a kolostor működésével kapcsolatos gyakorlati kérdések megoldásában is segítette. A kriptában került elhelyezésre a felesége Viktória, a testvére Ignác és a sógornője Mária Erzsébet is.

A KAPUCINUS TESTVÉREK

6 A kapucinusok temetkezési módja nagyon egyszerű volt és a rend egyik jellemző vonását, a szegénységet tükrözi. Ez azonban nem csak az anyagi tulajdonra vonatkozik, hanem a birtoklásvágyról való lemondás nyújtotta lelki szabadságra is utal. Mindkettő hozzájárul az Isten és más emberek iránti nagyobb nyitottsághoz.

A kapucinusok a kámzsába felöltöztetett elhunyt testvért egy kihúzható aljú tölgyfa koporsóba helyezték, majd a templomi szertartások után (a kereszt mellett lépcsőn) levitték a kriptába. Itt a puszta földre fektették, csak köveket vagy téglákat helyezve a feje alatt.

Minden testvért ugyanúgy és sírkő nélkül temették el. Csak azok részesültek egy kis kiváltságban a halál után, akik több mint 50 évig tartoztak a rendhez: őket egyszerű fakereszttel temették el (a jobb oldalon található testvér). Ennek ellenére a kapucinusok a mai napig nagyon gondosan vezetik halottaik könyvét, és minden nap imádkoznak értük. Továbbra is egy közösséget alkotnak tehát.

A kapucinusok, mint minden keresztény, a halált Istenhez vezető kapunak tekintik. Assisi Szent Ferenc, a rend alapítója, még a halált is a "testvérének" nevezte.

Köszönetnyilvánítás

Köszönjük látogatásukat, és kívánjuk, hogy soha ne halogassák a jó és fontos dolgokat.